

21.84x22.91	1	30	עמוד	כותרת - הארץ	11/03/2016	52285767-2
משפט ועסקיפ9' יוטי דהאן - ראש החטיבה לזכויות אדם - 26330						

יוסי דהאן ודוד אנוך

הרוצה להטעות – ירבה קשקושו

בנט. רטוריקה אינה תחליף לאמת צילום: מוטי מילרוד

נוסף בדרך ללימוד מורכב וע"שיר של הרעיונות העומדים ב"סוד הדמוקרטיה", מגלה כמה מ"טעה התיאור ההיסטורי, הלוקה ביחס מעוות כלפי האוכלוסייה הערבית. אין פלא שוועדת המ"עקב של ערביי ישראל החליטה, בתגובה לתוכנית הלימודים ולמ"חווה, ליצור תכנים עצמאיים חל"פיים באמצעות צוות של כ-20 אנ"שי חינוך ואקדמיה.

מי שהפורמה בלימודי האזרחות עדיין אינה ברורה לו, הד"ברים אמורים להתבהר לו בהק"שרם הרחב יותר. משרד החינוך, בעודו מדבר על פלורליזם, מונע את כניסתם למערכת של טקס"טים שעלולים חלילה "לעודד הת"לים לגרום לתלמידים לחשוב, גם באמצעות הטלת ספק במה שנת"פש במקומותינו כמוסכמות יסוד"למשל, עליונותנו המוסרית). שר החינוך מבצע מהלך של השתל"טות עוינת על המועצה להשכלה גבוהה, כדי להבטיח את שליטתו במעוזים האחרונים של חופש ב"טוי אינטלקטואלי. משרד החינוך מקדם "חינוך לערכים", הנמדד בנ"תוני גיוס ובנסיעות לאומניות ור"חניות ל"עיר האבות" או – להבדיל – למחנות ריכוז. ור"בתרבותיות וזכה לטיפוח בהורמה של מיליוני שקלים לעמותות של הימין הד"תי האורתודוקסי, הפועלות למ"ען "העמקת הזהות היהודית" ונגד "הכרת האחר". הרפורמה בלימו"די האזרחות היא עוד אבן בפסיפס האינדוקטרינציה, והניסיון לכסות על כך ברטוריקה ריקה על פלו"רליום ערכי ובתיאור פשטני ומ"טעה של תיאוריות והוגים פולי"טיים – שמחשבתם מנוגדת לח"לוטין למה שמקדמים מלאך ובנט – מביך ומביש.

יוסי דהאן הוא פרופסור למשפטים, מנהל חטיבת זכויות האדם במרכז האקדמי למשפט ועסקים. דוד אנוך הוא פרופסור לפילוסופיה ולמשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים

הרחב יותר שלה (במשרד החינוך ובכלל). במהלך העבודה על הס"פר החדש, מומחים שבהם לכאורה נועץ משרד החינוך, הודרו לחלו"טין מהמשך התהליך משעה שמ"תחו ביקורת על הספר. כך, לאחר שמשרד החינוך ביקש חוות דעת על טיוטת הספר מד"ר חנה לרנר מאוניברסיטת תל אביב, היא חיב"רה דו"ח מפורט וביקורתית שקורא לגנוז את הספר, בין השאר משום שהוא אנטי-פלורליסטי, בעל אוריינטציה דתית, ואינו מתאים לחברה דמוקרטית. לא רק שהמ"צותיה לא יושמו, אלא שהיא סו"לקה מהצוות בהמשך.

ליחס דומה זכו גם פרופ' תמר הרמן מהאוניברסיטה הפתוחה, שהגיעה למסקנה ש"הספר מציג תפישת עולם פרוכינציאלית ואת"נוצנטרית, ומקומו לא יכירנו על מדף ספרי הלימוד במדינה דמו"קרטית"; וכן פרופ' אסעד גאנם מאוניברסיטת חיפה, שעם ניתוק המגע עמו ויתרו במשרד החינוך אפילו על מראית עין שלפיה קולם של אזרחי ישראל הערבים רלוונטי ללימודי האזרחות – איש משאר המעורבים בכתיבת הספר אינו נמ"נה עם הציבור הערבי.

עיון במחווה המושגים שהוא חלק מתוכנית הלימודים באזר"חות, שלטענת מלאך הוא "צעד

טון שהוא מציג את השינוי בה"גות של רולס באופן שטחי ומטעה. רולס סבר שמטרת החינוך במדי"נה צודקת היא לחנך ילדים להפוך לאזרחים דמוקרטיים, המחויבים לעקרונות צדק, הכוללים סל חי"רויות מרבי לכל, צמצום אי"הש"וויון וחינוך למידות דמוקרטיות, בהן חוש הוגנות, סובלנות, יכולת להגיע לפשרה עם אחרים וכבוד הדדי כלפי כלל האזרחים. רולס היה מתחלחל מהניסיון להשתמש בו לצורך תוכנית לימודי האזרחות ובנט. כך גם הוגים אחרים רב"ת"בותיים, קהילתיים ורפובליקאים שביישוניהם מנפנף מלאך.

שום אקרובטיקה רטורית לא תצליח ליישב, למשל, את התפי"שה של ההוגה הרב-תרבותי הבר"ט ביותר כיום, ויל קימליקה, עם מדיניות לימודי האזרחות של בנט ומלאך. בתכלית הקיצוץ, קימליקה סבור שבמט"ר דמוקרטי יש לח"נך ילדים למידות אזרחיות, הכו"ללות את היכולת להעריך את התפקוד של בעלי תפקידים צי"בוריים, לטעת בהם רצון להשתתף בדיון הציבורי, להנחיל להם חוש צדק ויכולת להכיר ולכבד את הז"

שיש לכתוב, גם טקסטים הגותיים עמוקים, בפשטות רבה ככל האפ"שר. טענות שמתיימרות להישמע עמוקות הן לעתים ניסיון להסתיר פגמים בטיעון. אזכור שמות של הוגים רבים אינו תחליף להצגת טענות מבוססות. רטוריקה אינה תחליף לאמת; אבל מי שטיעו"ניו פגומים ומבקש להסתיר את העובדות – ימצא מפלט באש"ליה של עומק ובמראית עין של רוחב ריעה.

מי שמבקש להתוודע לעמדות האמיתיות של מלאך לגבי דמו"קרטיה וערכים קרובים לה יכול

מוטב לא להתרשם מהמאמר של אסף מלאך, אלא מהתבטאויותיו בתקופות כנות יותר, שבהן ניגח את הדמוקרטיה

להתרשם מהתבטאויותיו בתקופות כנות יותר, שבהן ניגח את הדמוק"רטיה (למשל כפי שמדווח נמרוד אלוני במאמרו "מלאך הדמוקר"טיה", "הארץ", 17.11.15), או באופן ישיר יותר – ממאמריו שמופיעים באתר "המכללה למדינאות".

אבל מלאך עצמו, למרות תפ"קידו המרכזי, אינו לב העניין. לב העניין הוא הרפורמה האמו"רה בלימודי האזרחות וההקשר

א ברור מה מביך יותר בקריאת המאמר של ד"ר אסף מלאך, יו"ר ועדת המקצוע בלימודי האזר"חות במשרד החינוך, שהתפרסם כאן לפני שבוע – הצביעות הבר"טה, או הרמה הרדודה של התוכן שבאמצעותו הוא מבקש להסתיר את הצביעות ("ההשתלטות על לי"מודי האזרחות").

מלאך מבקש לצייר את עצמו ואת פטרונו הפוליטי, שר החינוך נפתלי בנט, כמי שמרפאים פגם חמור של צרות אופקים בלימודי האזרחות במערכת החינוך. לטע"נתו, עד שהוא והשר הגיעו למש"גישה פונדמנטליסטית ליברלית צרה, שהטיפה באופן בלתי ביקו"רתי לתפישה מוגבלת של הדמוק"רטיה, המעמידה במרכז את היחיד כיצור רציונלי, מוסרי ואוטונומי, הנושא זכויות. אולם, טוען מלאך, קיימות תפישות מוסר פוליטי אח"רות – גם הן דמוקרטיות למד"רין – שעונות על יסודות הגותיים (ודתיים) חלופיים, למשל התפישה הקהילתנית, הגישה הרב-תרבו"רית, התפישה הרפובליקאית ות"פישות אחרות.

התוכנית החדשה ללימודי אז"רחות, מפליג מלאך בשבח עצמו ובשבח השר הממונה, היא מופת של פלורליזם מוסרי ודמוקרטי. לדבריו, "נעשתה כאן התקדמות ברורה לקראת הצגה מורכבת של ערכי הדמוקרטיה וזכויות האדם, הסובלים יותר מפירוש אחד לגי"טימי. מסיבות שונות, מגמה זו לא הוטמעה במערכת עד לאחריה". המאמר של מלאך – לכאורה הסמכות המקצועית הבכירה במ"שרד החינוך בתחומים אלה – נק"רא כעבודת סיכום רשלנית ומכו"בלבלת. כך, למשל, מלאך נתלה בפילוסוף הפוליטי המשפיע ג'ון רולס ומגייסו לתמיכה בתוכנית לימודי האזרחות שהוא מקדם,

כזויות של אחרים – מידות המנו"גדות למטרת תוכניתו של מלאך ללימודי האזרחות. יש עוד טעויות והטעויות נוספות העולות מהדיון של מלאך, העמוס לעייפה בשמות הוגים ותיאוריות. מדוע בחר מלאך לשטוח סי"סמאות ולייחס אותן להוגים גדו"לים, לפרוס ריעה רחבה למראית עין, וליצור כסות של עומק ושל תוכן? את תלמידיו אנו מלמדים